

FESTSPILLENE
I BERGEN

PROGRAM
KR 20

HÅKONSHALLEN

TORSDAG 25. MAI KL 19:30

Richard Goode

BERGEN
INTERNATIONAL
FESTIVAL

24. MAI — 07. JUNI
2017

BALANSEKUNST

I DNV GL er vi opptatt av sikkerhet, kvalitet og integritet. Våre ansatte jobber hver dag mot et felles mål: En sikker og bærekraftig fremtid. Vår rolle består ofte i å balansere næringslivets og samfunnets interesser - i hele verden. Vi kaller det balansekunst.

Vårt samarbeid med Festspillene, en av Norges ypperste og mest internasjonale kulturinstitusjoner, understøtter nettopp denne forpliktelsen overfor samfunnet. For kultur og samfunn går hånd i hånd.

Derfor er vi stolt hovedsamarbeidspartner for Festspillene i Bergen.

Lær mer om oss på www.dnvgl.com

Richard Goode

HÅKONSHALLEN

Torsdag 25. mai kl 19:30
Thursday 25 May at 19:30

Varighet: 2 t inkludert pause
Duration: 2 h including interval

Richard Goode piano

JOHANN SEBASTIAN BACH (1685–1750)
Partita nr. 6 i e-moll *Partita no. 6 in E minor*, BWV 830

FREDERIC CHOPIN (1810–1849)
Nocturne nr. 1 i H-dur *no. 1 in B major*, op. 62

3 Mazurkas
1. op. 41:3 i H-dur *in B major*
2. op. 41:4 i Ass-dur *in A flat major*
3. op. 50:3 i ciss-moll *in C sharp minor*

Polonaise-fantasie i Ass-dur *Polonaise-Fantasie in A flat major*, op. 61

Pause *Interval*

LUDWIG VAN BEETHOVEN (1770–1827)
Sonate nr. 28 i A-dur *Sonata no. 28 in A major*, op. 101
Bagatelles, op. 126
Pianosonate nr. 31 i Ass-dur *Piano Sonata no. 31 in A flat major*, op. 110

Introduksjon ved Annabel Guaita kl 18:55. *Introduction in Norwegian by Annabel Guaita at 18:55.*

Sponset av *Sponsored by* DNV GL

Musikalske hjørnesteiner

Tysk struktur og folkloristiske fargepaletter.

Kveldens program består av tre komponister som på hver sin måte bidro til klaverrepertoarets utvikling og klangrikdom på 1700- og 1800-tallet. Bach etablerte teknikken med det å spille flere stemmer på en gang, Beethoven som bygger videre på dette, men som ender med å sprengte formstrukturene, og Chopin som åpnet nye muligheter med sine folkloristiske fargepalett.

Starten på en tradisjon

Det var høsten 1726 at Johann Sebastian Bach publiserte sin første partita. Partita betyr «del» og fra 1600-tallet ble det en vanlig betegnelse på instrumentalstykker eller en rekke satser. Han publiserte dem under navnet «Clavier Übung», altså øvelser for klaver. Med dette graverte Bach navnet sitt inn i den lange tradisjonen som skulle følge av tyske komponister. Partitaene vakte oppsikt, ikke bare på grunn av utfordringene de gav til det klavertekniske, men også den musikalske variasjonen og nyanserikdommen. Bach var på tidspunktet denne ble skrevet en vel ansett kantor i St. Thomaskirken og musikalsk leder i Leipzig. Han hadde allerede etablert seg som en cembalovirtuos og organist.

Bach fikk i årene 1726 til 1731 trykket seks partitas for cembalo solo enkeltvis. I 1731 brukte han trykkplatene om igjen og gav ut disse seks suitene samlet som sitt opus 1. Alle stykkene følger den etablerte satsrekkefølgen Allemande – Courante – Sarabande – Gigue, men Bach føyde til andre danser før gigue eller sarabanden, og erstattet de med nye danser. Det store mangfoldet av åpningssatser er påfallende: vi finner alle vanlige typer, fra preludium via fantasi og fransk ouverture til toccata.

Ikke bagateller

Da kveldens pianist Richard Goode spilte inn alle Beethovens 32 pianosonater tidlig på 90-tallet, var kritikerne ganske samstemte: Goodes tolkninger ble betegnet som et landemerke, og pianistens navn har vært tett knyttet til Beethoven siden den gang. Beethovens 32 pianosonater er en av de virkelige hjørnesteinene innenfor pianorepertoaret. Beethoven

selv var en svært habil pianist som i sin barndom var oppfostret på Johan Sebastian Bach. Variasjonene blir ofte fremført, men bare kjennere og pianister er kjent med de tre settene med miniatyrer Beethoven kalte Bagateller: Op. 33 (1803), Op. 119 (1823), og Op. 126 (1823). «Bagatelle» betyr vanligvis et kort, tilfeldig stykke. Beethoven gjorde noen henspeilinger til samfunnet, men hans Bagateller er på ingen måte lette salongstykker. Særlig de to sene opusene er på samme kunstneriske nivå som de siste sonatene. Skrevet mellom 1823 og 1824 ble det hans pusterom fra arbeidet på *Missa Solemnis* og hans niende symfoni. Mens Beethovens tidligere sett av publiserte bagateller hadde stort sett vært ansamlinger av enkeltstykker, er Bagateller op. 126 bevisst satt sammen som en syklus organisert av både toneart, tempo, og musikalsk karakter. Beethoven skifter bredt mellom langsomme og raske tempi, og mellom agiterte og roligere partier. Beethovenbiografen Maynard Solomon omtalte disse verkene som om han: «ble en mester miniatyr, i stand til å skissere en rekke emosjonelle tilstander i noen raske toneslag.» Langt fra å være «bagateller» som tittelen antyder, er Bagateller op. 126 et produkt av den samme perioden som hans niende symfoni: konsentrert og eksplosiv.

Sonate nr. 28 i A-dur, op. 101 regnes som begynnelsen på Beethovens sene periode der han ekspanderer emosjonelt og formmessig. I 1820, fire år før ferdigstilling av op. 126, hadde Beethoven allerede startet arbeidet med ikke bare den niende symfoni, men den monumentale *Missa Solemnis* også. I denne kreative storhetsperioden produserte han også sine tre siste klaversonater. Den nest siste av dem, op. 110, får vi høre til slutt i dette programmet og er omtalt som «pianistenes Mount Everest».

Lyrisk dagbok

Frédéric Chopin ble født i Polen, men bosatte seg i Paris da han var 21 år gammel. Med sin bruk av elementer fra polsk folkemusikk ble han en forløper for nasjonalromantikken. Chopin er klaverets komponist og gav uttrykk for både sin romantiske personlighet og en hel livsfølelse gjennom dette instrumentet. Ved siden av poloneser, er mazurkaer de mest «polske» av Chopins verk. Det ville ikke være noen mazurkaer uten polske folkedanser og polsk folkemusikk. Chopin komponerte 41 mazurkaer gjennom nesten hele sitt liv, fra rundt 1825 til hans

død i 1849 og disse miniatyrene vi skal få høre i kveld er av komponistens mest personlige musikalske ytringer, en slags lyrisk dagbok fra hans liv.

Tekst: Annabel Guaita

Musical cornerstones

German structure with colours from folk music.

This evening's programme consists of music by three composers who, each in their own way, contributed to the development of piano music in the eighteenth and nineteenth centuries. Bach established the technique of playing several melodic lines at the same time; Beethoven built on Bach's pioneer work and broke the mould of formal structure, and Chopin created new boundaries by introducing the vibrant colours found in folk music.

Starting a tradition

Johann Sebastian Bach published his first partita in autumn 1726. The word partita, meaning part, was originally the name for a piece of music on a single instrument, but it was later used to describe collections of musical pieces and in particular dance suites. Bach published them as practice pieces, 'Clavier Übung', and in doing so made his indelible mark on a tradition followed long afterwards by German composers. The partitas created quite a stir, not only because of the technical challenges they posed, but also for their wealth of musical variation and nuances. At the time Bach was a highly regarded cantor at St Thomas Church in Leipzig, and already well established as a virtuoso on the harpsichord and organ.

Between 1726 and 1731 Bach published six partitas for harpsichord solo individually. In 1731 he re-used the engraved plates to publish them combined as his opus 1. All basically follow the established pattern of Allemande – Courante – Sarabande – Gigue, though Bach added other dance movements before the sarabande and gigue and sometimes replaced them with other dances.

No bagatelles

When pianist Richard Goode recorded all of Beethoven's 32 piano sonatas in the early 1990s, most critics agreed with the Financial Times review that it was a 'landmark recording'. Since then his name has been closely associated with Beethoven. Beethoven's sonatas constitute one of the real cornerstones of piano repertoire. The composer himself was a highly competent pianist raised on the music of Johann Sebastian Bach. His variations are often performed, but it is primarily aficionados and professional pianists who are familiar with the three sets of miniatures that Beethoven named Bagatelles – opus 33 from 1803, opus 119 from 1823 and opus 126 from 1823. Bagatelles of the time were in general short entertainment pieces. Beethoven made concessions to his audiences, but his Bagatelles are by no means light salon pieces. In particular the two later opuses are at the same artistic level as his late sonatas. Written between 1823 and 1824 they gave him a breather between his Missa Solemnis and his Ninth Symphony. While his earlier sets had been anthologies of individual pieces, his opus 126 is conceived as a cycle, organised by key, tempo and musical character. Beethoven confidently changes between fast and slow and between agitated and calm. His biographer Maynard Solomon writes that he 'revealed himself as a master miniaturist, capable of sketching a variety of emotional states in a few quick tone strokes.' Far from being the bagatelles that the title suggests, opus 126 is a product of the same mould as his Ninth Symphony, concentrated and explosive.

Sonata no 28 opus 101 is considered the start of Beethoven's late period, in which he expands the form of his works and their emotional expressivity. In 1820, four years before he completed opus 126, Beethoven had already started work on both his Ninth Symphony and his monumental Missa Solemnis. In this period of grandiose creativity he also produced his last three piano sonatas, often considered the Mount Everest of the form. The last but one, opus 110, concludes the evening's programme.

Lyrical chronicle

Frédéric (Fryderyk) Chopin was born in Poland but moved to Paris when he was 21. With his use of elements from Polish folk music he was a precursor of the national romantic style. Chopin is considered the pianists' composer, and expressed his romantic personality and his total perception of life through

the instrument. Alongside Polonaises, Mazurkas are his most 'Polish' works. There would be no mazurkas without Polish folk dances and music. Chopin composed 41 mazurkas throughout his life, from around 1825 to his death in 1849. The miniatures we will hear this evening are amongst his most personal music, a kind of lyrical chronicle of his life.

Text: Annabel Guaita

English version: Roger Martin

Foto: Steve Riskind

Newyorkeren **Richard Goode** har studert med Nadia Reisenberg ved Mannes College of Music, og med Rudolf Serkin ved Curtis Institute. Hans første offentlige opptreden av hele Beethovens sonatesyklus ved New Yorks 92Y i 1987/1988 ble beskrevet av New York Times som en av sesongens viktigste og mest minneverdige hendelser, og ble senere fremført ved Queen Elisabeth Hall i London i 1994 og 1995. Hans mange priser inkluderer Young Concert Artists Award, førsteprisen i Clara Haskil-konkurransen, Avery Fisher-prisen, og en Grammy. Goode har gjort mer enn to dusin innspillinger, som spenner fra solo- og kammerverk til lieder og konserter. Hans innspilling av hele Beethovens sonatesyklus var den første av en amerikanskfødt pianist. Den ble nominert til Grammy og valgt ut til Gramophones CD-guide. Goode var kunstnerisk leder sammen med Mitsuko Uchida ved Marlboro Music School

and Festival i Vermont fra 1999 til 2013. Han er gift med fiolinist Marcia Weinfeld, og når paret ikke er på turné bor de i New York. Goode fortsetter å prestere på høyeste nivå både i Europa og USA. Han opptrer regelmessig med både store orkestre og solistkonserter i verdens musikkhovedsteder.

Richard Goode, a native of New York, studied with Nadia Reisenberg at the Mannes College of Music and with Rudolf Serkin at the Curtis Institute. His first public performance of the complete cycle of Beethoven sonatas at New York's 92Y in 1987-88 was hailed by the New York Times as 'among the season's most important and memorable events' and was later performed with great success at London's Queen Elizabeth Hall in 1994 and 1995. His numerous prizes over the years include the Young Concert Artists Award, First Prize in the Clara Haskil Competition, the Avery Fisher Prize, and a Grammy award. Goode has made more than two dozen recordings over the years, ranging from solo and chamber works to lieder and concertos. His 10 CD set of the complete Beethoven sonatas cycle, the first-ever by an American-born pianist, was nominated for a Grammy and chosen for the Gramophone Good CD Guide. Goode was co-Artistic Director with Mitsuko Uchida of the Marlboro Music School and Festival in Vermont (USA) from 1999 to 2013. He and his wife, violinist Marcia Weinfeld, live in New York City when not on tour. Richard Goode continues to perform with major orchestras and in recital in music capitals worldwide.

24. MAI — 07. JUNI
2017

FESTSPILLENE
I BERGEN

WWW.FIB.NO
#FESTSPILLENE17

Festspill- gavekort

Gavekortet kan brukes til å kjøpe billetter til alle arrangement på Festspillene i Bergen og til andre festspillprodukter.

Bestill på telefon 55 21 06 30 eller på e-post til bestilling@fib.no og få kortet tilsendt i posten, uten ekstra gebyr, eller kjøp direkte fra Festspillenes billettbod.

Gavekortet er gyldig i ett år fra kjøpsdato.

